

—«*Όλα Μοιραία*», τρίπρακτο επιστημονικό δράμα του κ. Ν. Λιβαδά (1ο βραβείο στον καλοκαιρινό διαγωνισμό). Σκηνή «Παρνασσού».

Από την διδασκαλία του έργου μάθαμε μερικά πράγματα που μπορεί να τα πη κανέννας και ωφέλιμα: α) ότι ο φιλολογικός σύλλογος «Παρνασσός» έχει θεατρική σκηνή, β) ότι οι διαγωνισμοί έχασαν κάθε αξία και δεν πρέπει να δίνει κανείς εμπιστοσύνη στα πρώτα βραβεία τους, γ) ότι δεν είναι φρόνιμο να καταπιάνεται κανείς με επιστημονικά ή με τεχνικά δράματα γιατί από την άγνοια μιάς λεπτομέρειας μπορεί να πέση σε κολοσσιαίες γκάφες και σε άνυπολόγιστες συνέπειες. Αυτό έγινε και με το επιστημονικό (!) δράμα του κ. Λιβαδά και «υπό τās εξής συνθήκας»: Υπάρχει ένας σοφός γιατρός καθηγητής. Γέρος παντρεύθηκε μιά νέα, με την όποιαν μπλέκει ο έπιμελητής του, επίσης διάσημος γιατρός. Ξαφνικά ο καθηγητής παθαίνει προϊούσα γενική παράλυση, τρελλαινείται και αυτοκτονεί. Η γυναίκα του είναι ήδη έγκυος, μ' από τον άνομο έρωτά της με τον έπιμελητή. Για να καλυφθούν τα προσχήματα διαδίδεται ότι το παιδί είναι του καθηγητή. Το παιδί μεγαλώνει και γίνεται γιατρός σε ηλικία 23 χρονώ. Την ήμέρα δε που δίνει εξετάσεις για δίπλωμα τόσο ένθουσιάζονται οι καθηγητές του, που τον κάνουν εϋθύς άμέσως καθηγητή, πράγμα που το πληροφορείται αυτός κι' ή μητέρα του από τις βραδυνές έφημερίδες, οι όποιες γράφουν μέσα σ' άλλα πώς έτσι θα συνεχισθή ή καριέρα του πατέρα που πέθανε από μιά κακή άρώστια. Τι άρώστια είχε ο πατέρας; ρωτά ή μητέρα του. Η μητέρα άρνείται να πη.

Ό γιός την άπειλει μ' ένα περίστροφο. Η μητέρα όμολογεί την άρώστια και ό γιός παθαίνει άμέσως την ίδια άρώστια από... κεραυνοβόλο ύποβολή και τρελλαινεται. Η μητέρα του κι ό έραστής της προσπαθούν να τον πείσουν πώς δεν έχει δίκιο και προσπαθούν να πάρουν και το πιστόλι από τα χέρια του. Έπάνω στην πάλη το πιστόλι πέρνει φωτιά κι' ό νέος σκοτώνεται. Αιτή είναι ή υπόθεση του έργου.

Τώρα, πώς ζευτλιγεται το δράμα. **Λάθη τεχνικά**: ένα δράμα πρό παντός δεν είναι φάρσα, δηλαδή δεν πρέπει να περιέχη άδικαιολόγητες άπιθανότητες. Τέτοιες όμως υπάρχουν αρκετές και χοντρές μάλιστα: α) ή στιγμή που ό έπιμελητής λείπει στην σύζυγο πώς πρέπει να προσέχουν τον άντρα της μήν πάρει κανένα δηλητήριο για ν' αυτοκτονήσει δείχνωντάς του να πηγαίνει στο έργαστήριό του, φυσικό είναι να πάει εϋθύς στο έργαστήριό του κι' ό έπιμελητής για να προλάβει την εκτέλεση τής ύποψίας που εξέφρασε. Όμως κάνει όλοτελα τάντίθετο. Άφίνει τον καθηγητή να πη το δηλητήριο. Θάβλεγε κανέννας πώς τον άφισε εξέπιτες για λόγους «εϋθανασίας» μιά κ' ή άρώστια του ήταν άγίαρευνη. Μά τέτοια ιδέα δεν εκφράζει ό έπιμελητής, έτσι, που φαίνεται πώς συνεργεί έγκληματικά με την αδράνεια του. Αυτό φαίνεται, χωρίς όμως να είναι αιτή κ' ή πρόθεση του συγγραφέα: β) μόνο στα πανεπιστήμια των παραμυθιών μπορεί ό φοιτητής την ώρα που δίνει εξετάσεις να γίνει αυθωρεί και καθηγητής του Πανεπιστημίου και να το μάθη από τις βραδυνές έφημερίδες! γ) πώς τόσο καιρό δεν φρόντισε να μάθη από τι πέθανε ό πατέρας του; αυτός ποδταν και γιατρός. **Λάθη επιστημονικά**: α) Όταν ή σύζυγος ρωτά τον έπιμελητή πώς ό άντρας της έπαθε γενική παράλυση και τρελλάθηκε; ό έπιμελητής άπαντά: Είχε σφύλη, έκανε πλήρη θεραπεία. Η επιστήμη τον έθεωρούσε γιατρεμένο κι' όμως τρελλάθηκε. Αυτό είναι πρώτα-πρώτα ένα μεγάλο ψέμμα. Κ' έπειτα είναι ένα μεγάλο έγκλημα. Έγκλημα, γιατί άντι να φροντίση ό συγγραφέας, μιά και κατασιάστηκε με τέτοιο θέμα, να κάνει την αληθινή προπαγάνδα του λέγωντας την αλήθεια, πράγμα που πλήθος συγγραφείς κάνουνε στην Εϋρώπη σε ειδικά άντισυφιλιδικά έργα (π. χ. Les avariés του Brioux, Mortel baiser του Gouriadec, Statue en délire του Nast κλπ.), λέγωντας δηλαδή πώς όποιος συφιλικός κάνει τακτική θεραπεία γιατρεύεται όλοτελα κι' όποιος δεν κάνει τρελλαινεται, όπως είναι και σωστό, διατείνεται με τον σατανικώτερο τρόπο πώς ύστερα από μιά τέλεια θεραπεία ένας συφιλικός τρελλαινεται από την άρώστια του. Και ποιά είναι το πρακτικό συμπέρασμα; Μέσα στη σάλα ήσαν τρακόσοι άκροατές. Αν λάβουμε υπόψη πώς στην Έλλάδα τα 10 000 από πληθυσμού είναι συφιλικοί, άρα 30 από τους θεατές που άκουγαν εκείνη ή στιγμή το έργο έπασχαν άπ' αιτή την άρώστια. Και σάς ρωτά: Ποιός κρύος ιδρώς έκοψε τους άμοιρους ανθρώπους εκείνη ή στιγμή; Συλλογιέστε πώς πέρασαν ή νόχτα τους; Με ποιά καρδιά θα έξακολουθήσουν ή θεραπεία

τους; Ἡ θὰ τὴν ἀφίσουν γιὰ νὰ τρελλαθοῦν πραγματικά; Ἄν τὸ *ἔγκλημα* αὐτὸ γινόταν σ' ἓναν ἄλλο τόπο ὑγειονομικὰ μορφωμένο, τὸ *ἔργο* θὰ εἶχε κατασχεθῆ κι' ὁ συγγραφέας θὰ εἶχε νὰ δώσῃ λόγο στὴ δικαιοσύνη. Φανταστῆτε τώρα τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς ἂν οἱ θεατῆς ἦσαν περισσότεροι κι' ἂν τὸ ἔργο ἐπρόκειτο νὰ παιχθῆ «εἰς μακρὰν σειρὰν παραστάσεων». Τὶ θρῆνος θὰ γινότανε κάθε βράδυ! β') ὁ γενικὸς παραλυτικὸς δὲν μπορεῖ νὰ σκεφθῆ μὲ λογικὴ τὴν αὐτοκτονία. γ') ὅταν ὁ γιὸς, γιὰτρὸς παρακαλῶ, διάσημος μάλιστα, ρωτᾷ τὴ μητέρα του πόσον καιρὸ πρὶν τρελλαθῆ ὁ πατέρας του ἔμεινε ἔγκυρος καὶ κείνη τοῦ ἀπαντᾷ: «ἓνα μῆνα πρὶν», θὰ ἔπρεπε ὁ γιὸς ν' ἀπαντήσῃ: «Ἐβτυχῶς ἐσώθηκα». Γιατὶ εἶνε γνωστὸ πῶς τὰ παιδιά τῶν γενικῶν παραλυτικῶν γεννιοῦνται γερά, ἀντίθετα μὲ ὅτι γίνεται σ' ἄλλα στάδια τῆς ἀρώστιας. δ') ὁ γιὸς ὡς τόσο ἐπειδὴ εἶνε νόθος, δηλαδὴ γιὸς τοῦ ἐπιμελητῆ κι' ὄχι τοῦ καθηγητῆ δὲν ἔχει τίποτα στὴν ὑγεία του. Ὅμως τρελλαίνεται σὲ μισὸ λεπτὸ καὶ παρουσιάζει τὰ ἴδια συμπτώματα τοῦ πατέρα του ἀπὸ . . . κεραυνοβόλο ὑποβολή. Αὐτὸ εἶνε ὀλότελα ἀντιεπισημονικὸ καὶ παράλογο καὶ γιὰ τὸν πιὸ ἀνίδεο ἀκόμα θεατῆ. Ἐπειτα αὐτός, ἓνας σεμνὸς ἐπιστήμονας ἐκεῖ ποῦ κάθετα γεμάτος τρυφερότητα στὰ πόδια τῆς μητέρας του ξαφνικὰ (καὶ πρὶν νὰ πάθῃ τὴν . . . κεραυνοβόλο ὑποβολή) νὰ πιάσῃ τὸ πιστόλι νὰ τὴν ἀπειλήσῃ γιὰ νὰ μάθῃ ἀπὸ τί πέθανε ὁ πατέρας του;

Ἄπ' αὐτὰ ὅλα βγαίνει ἓνα ἄλλο συμπέρασμα: Ὁ συγγραφέας γιὰ νὰ γράψῃ τὸ ἔργο του αὐτὸ φαίνεται πῶς γύρευε πληροφορίες ἀπὸ γιαιτρούς. Ἡ φιλότιμη αὐτὴ προσπάθειά του εἶνε καταφανῆς καὶ τὰ συμπτώματα τῆς γενικῆς παράλυσης ἔρχονται κανονικὰ κι' ἡ χαρακτηριστικὴ «δυσσαρθρία» στὴν ὠρα τῆς κλπ. Κι' ὅμως ἔπρεπε στὰ κολοσσιαία αὐτὰ λάθη καὶ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἔγινε καὶ πρόξενος κακοῦ στὸ ἀκροατήριό του. Γιατί; Ἐπειδὴ οὔτε ὁ συγγραφέας μπορεῖ νὰ μνηστῆ στὶς λεπτομέρειες τῆς γιαιτρικῆς ὅσες πληροφορίες καὶ νὰ πάρῃ, οὔτε κι' οἱ γιαιτροὶ μποροῦν νὰ φανταστοῦν τίς λεπτομέρειες ποῦ θὰ χρειασθῆ ἓνας συγγραφέας γιὰ νὰ τοῦ τίς ποῦν.

Ἀπὸ καθαρὰ θεατρικῆς ἀπόψεως τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχει διάλογο καὶ σκηνικὴ οἰκονομία ἀξιοπαρατήρητη. Τὸ ὅτι μὲ τρία πρόσωπα κινεῖται σὲ 3 πράξεις εἶνε κατόρθωμα ἀξιώπεινο. Τοῦ λείπει ὅμως ὀλότελα τὸ δραματικὸ στοιχεῖο τῆς συγκίνησης. Ἐχει ἔπειτα πλατυάσιμους καὶ ρητορικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἀποφθέγματα ποῦ τὸ ζημιώνουν πολὺ. Ἐχει ἀκόμα τίς ἀπιθανότητες ποῦ ἀναφέραμε, τίς ἐπισημονικὲς ἀνακρίβειες κ' ἐκείνη τὴν καθυστερημένην καὶ ἀντιαισθητικὴν πιστολιά ποῦ κλείνει τὸ ἔργο.

Οἱ ἡθοποιοί, δις Χαλκούση καὶ ὁ κ. Βεργόπουλος ἐκράτησαν καλὰ τοὺς ρόλους τους, ἰδίως δὲ ὁ κ. Παπαγεωργίου ποῦ ἐδημιούργησε ἀριστουργηματικὰ τὸ ξέσπασμα τοῦ παραληρήματος καὶ τὴ «δυσσαρθρία» τῆς προϊούσης γενικῆς παραλύσεως.